

Список використаної літератури:

1. E.Danilova, V.Marchenko, Y.Kovalenko, O.Ovsak, V.Komandrovskaya. Prospects for methodological support of procedures for managing the economic security of enterprise activities. Special Issue: Innovative Development and Economic Growth in the CIS Countries / Vol. 39 No. 6. 2021. DOI: <https://doi.org/10.25115/eea.v39i6.5108>.

*Маслак Т.О,
аспірантка II року кафедри ЕП,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів*

ІННОВАЦІЙНІ БІЗНЕС-МОДЕЛІ ДЛЯ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Інноваційні бізнес-моделі для підприємств у циркулярній економіці залишаються високо актуальною темою у 2023 році, адже циркулярна економіка продовжує займати центральне місце в дискусіях щодо сталого розвитку та збереження ресурсів. Це досягається за допомогою переходу від лінійного виробництва (виробництва-споживання-викиди) до циркулярного виробництва (виробництва-використання-регенерація). Крім того, інноваційні бізнес-моделі можуть стимулювати розвиток нових технологій та продуктів, які відповідають принципам циркулярної економіки. Концепція інноваційної бізнес-моделі досить широка та охоплює багато аспектів. Нижче наведено кілька думок науковців щодо поняття інноваційної бізнес-моделі (табл. 1).

Отже, багато науковців вважають, що впровадження принципів циркулярної економіки на виробничих підприємствах є ключовим фактором для створення стійкої та екологічно відповідальної економіки. Інноваційна бізнес-модель може допомогти підприємству збільшити його конкурентність, покращити якість продукту або послуги, зменшити витрати на виробництво, залучити нових клієнтів та підвищити задоволеність поточних клієнтів.

Основні думки науковців щодо інноваційних бізнес-моделей та циркулярної економіки

Stahel, W. R. (2016) [1]	Визначає інноваційну бізнес-модель як «логічний план, який описує, як компанія створює, доставляє та здобуває цінність».
Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N. M., & Hultink, E. J. (2017) [2]	Визначають інноваційну бізнес-модель як «різновид бізнес-моделі, що має значні відмінності від існуючих моделей та забезпечує зміну відносин у виробництві, розподілі вартості та консумпції».
Su, B., Heshmati, A., & Geng, Y. (2013) [3]	Визначають інноваційну бізнес-модель як «нову, іншу ніж існуючі, сукупність елементів та процесів, які дозволяють підприємству створювати, розповсюджувати та здобувати вартість на новому ринку».
Еллен Макартур – засновниця Фонду Еллен Макартур [4]	Її основна думка полягає в тому, що циркулярна економіка – це важливий крок у напрямку створення більш стійкого та ефективного економічного моделювання.

Врахування принципів циркулярної економіки може також допомогти підприємству стати більш стійким до змін клімату та забруднення навколишнього середовища. Запропонована інноваційна модель «Циркулярна виробнича стратегія» для виробничої стратегії підприємств полягає в створенні системи повторного використання відходів та відновлення матеріалів.

Основною ідеєю є створення комплексної системи, яка дозволить підприємствам повторно використовувати відходи виробничого процесу, зменшуючи тим самим кількість відходів, що потрапляють на сміттєзвалище та забезпечуючи виробництво нових продуктів за допомогою ресурсів, що вже існують на підприємстві.

Для реалізації інноваційної моделі необхідно провести аналіз виробничих процесів та відходів, що генеруються, та створити систему їх рециклінгу. Для цього можна використовувати технології, такі як відновлення матеріалів,

переробка відходів на біопаливо, створення вторинної сировини тощо. Крім того, необхідно розробити спеціальні програми та процедури, які будуть включати в себе відбір, сортування та збір відходів, а також організацію їх подальшої переробки. Така система дозволить підприємствам ефективно використовувати наявні ресурси та зменшувати витрати на закупівлю нових матеріалів. В результаті впровадження інноваційної моделі підприємства зможуть забезпечити сталий розвиток виробництва, зменшити відходи та забруднення довкілля, а також отримувати додатковий прибуток від продажу перероблених відходів та вторинної сировини.

Для створення інноваційних бізнес-моделей виробничих підприємств в умовах циркулярної економіки можна використовувати різноманітні методи дослідження. Ось деякі з них.

Дослідження ринку: аналіз ринку та ідентифікація потенційних клієнтів та їхніх потреб може допомогти у створенні інноваційних продуктів та послуг, що відповідають вимогам циркулярної економіки.

Дизайн-мислення: цей метод спрямований на пошук нових ідей та рішень, що враховують потреби користувачів та функціональні вимоги продукту або послуги

Стратегічне планування: розробка стратегії, що враховує особливості циркулярної економіки, може допомогти у створенні інноваційних бізнес-моделей, що відповідають вимогам цього напрямку.

Стартап-методології: використання методів стартапів може допомогти у розробці нових інноваційних ідей та їхнього тестування на ринку.

Open innovation: цей метод дозволяє залучати зовнішніх експертів, партнерів, клієнтів та інших зацікавлених сторін для створення інноваційних бізнес-моделей.

Висновки. Впровадження інноваційних бізнес систем в умовах циркулярної економіки є дуже важливим кроком для сталого розвитку підприємств та суспільства в цілому. Це дозволяє зменшити використання природних ресурсів, знизити кількість відходів та забруднення довкілля, а також створити нові можливості для розвитку бізнесу та економіки в цілому.

Список використаної літератури:

1. Stahel, W. R. (2016). The Circular Economy. *Nature*, 531(7595), 435-438. doi:10.1038/531435a.
2. Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N. M., & Hultink, E. J. (2017). The Circular Economy - A new sustainability paradigm? *Journal of Cleaner Production*, 143, 757-768. doi:10.1016/j.jclepro.2016.12.048.
3. Su, B., Heshmati, A., & Geng, Y. (2013). A review of the circular economy in China: moving from rhetoric to implementation. *Journal of Cleaner Production*, 42, 215-227. doi:10.1016/j.jclepro.2012.11.020.
4. Ellen MacArthur Foundation. (2012). *Towards the Circular Economy: Economic and business rationale for an accelerated transition*. Available at https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/TCE_Report-2012.pdf.

*Марценюк Л.В., д.е.н., професор,
професор кафедри економіки та менеджменту,
Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро*

*Файфер С.М.,
аспірант кафедри економіки та менеджменту,
Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро*

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В останні роки Україна взяла курс на євроінтеграцію. З отриманням статусу кандидата до членства Європейського Союзу, цей темп став інтенсивнішим, адже відбувається реформування багатьох провідних галузей економіки. Транспорт, в тому числі і залізничний, не стали виключенням в цьому контексті.